ئایا ریفراندۆم ئامانجی خۆی دەپێکێت؟... عیماد عەلی

بەڵێ بە شێوەیەکی کاتی ریفراندۆم بە هۆکارگەلێك شکستێکی کاتی هێنا، کە گرنگترینیان:
ا-لەسەر ئاستی نێوخۆ:

1-نەبونی یەکگرتویی نێوخۆ و دەستبردنی زۆرێك لە خەڵکی ناخاڵەی هەمەجۆر بۆ شتی حەرامی دژ بە ئامانجی نەتەوەیی و نیشتمانی و پشت خەتی سوور، لە پێناو چەند بەرژەوەندیەکی تەسکی شەخسی و حزبی وبە پشتبەستن بە ناکامی عەقڵ و کاریگەریکانی مێژووی کەسەکان و دەوروبەریان، زەرەریان لە یکێتی گەل لە پێش شکستی ریفراندۆم دا و تەنانەت درزەکەیان گەیاندە خەرەندێکی قووڵ .
2- کێنە قین و رکابەری کەسی و حزبی نا بەرپرس لە ئاست پرسێکی زۆر گەورە و ستراتیجی و ململانێیەکی نابەجێ لە کاتێکی هەستیاری وا کە گەورەترین لێدان بوو لە پرسەکە.
3- نەخوێندنەوەی واقعی نێوخۆی کوردستان وەك خۆی لە رووی قەیران و کێماسیەکانەوە بووە هۆی کورتهێنانی کە حەماسەتە چاوەروانکاروەکە ەلمەر پرسێکی نەتەوەی و نیشتمانی ستراتیجی وەك سەربەخۆیی کوردستاندا.
4- لەبەرچاوگرتنی بەرژەوەندی ئابووری و سیاسی حزبیلە مامەڵەکردن لەگەڵ وڵاتانی ناوچەکە و دوژمنانیش گەلی کوردستان پێش هەر شتێکی تر و لە سەرووی ئامانجە گەورەکە و رێزبەستنی لایەنەکان بە پشت بەستن بە پەیوەندیە حزبی و ناکۆکیە نێوخۆیی بە پێچەوانەی پابەندبوون بە داواکاری دەرەکی و خۆفرەزکردنی پەیوەندیە دەرەکیەکە، کە ئامانجی وەلانان وبە هەرزان فرۆشتنی پرسەکە بوو .
5- هەندێك حساباتی هەڵەی نێوخۆیی حزبی و و موعاناتی خەڵك و کردەوەی پێپێلیستانەی هەندێك لایەن بە رقەبەری و کێنەقین و حسابکردن تەنها بە ململانێ حزبی و نەبونی هەماهەنگی و بونی زۆرێك لە کەسی هەرزەکاری نابەرپرس لە جێگە و شوێنێك کە لەم کاتەدا دەبوو رۆڵی گەورە لەم مەسەلە بگێرن و رەفتارەکانیان وا دەکەوێتەوە کە تەنها جێگەیان زبڵدانی مێژوو دەبێت .

ب- لەسەر ئاستی ناوچەکە و دەرەوە:

1-هەڵوێستی چاوەروان نەکراوی وڵاتانی ناوچەکە و جیهان لەمەر ریفراندۆم و هەر یەکەو بە پێی خوێندنەوەی خۆی و، بونی هەڵە لە خوێندنەوەی هەڵوێستی وڵاتان لە لایەن سەرکردایەتی کوردستانەوە.

2-سەرەرای لەباری وەزعی ناوچەکە و هاوکێشەکان و ئەگەری مامەڵەکردنی ئەمرکیا بە شێوەیەکی گونجاوتر بۆ ناوچەکە بە شێوەیەکی گشتی بەدەر لە کوردستانی باشوور و بە پشت بەستن بە ئامانجە ستراتیجیە بۆ ئەخلاقیەکانی لەمەر کێشەو پرسە حەقەکانی جیهان، وای کرد کە ئەمریکا دیسان پرسی گەلی کوردستان بەشتی بچوکتر بفرۆشێتەوە .

3- دەستوەردانی دەرەکی بە تایبەتی ئێران و سوپای پاسداران و تورکیای ئێردوغانی چاوەروان نەکراو و هەبونی ململانێی نێوخۆیی عیراق و کێبرکێی عەبادی و مالکی لەمەر بەدەستهێنانی دەنگی زیاتر لە هەڵبژاردنەکانی داهاتووی نزیکی عیراق گەورەترین تەگەرە بوون لە بەرامبەر پرسەکە .

4- هەبون و مانەوەی هەستی رەگەزپەرستی قووڵ لە نێو سەرجەم خەڵکی عێراقی برا و شەريك و لەبەرچاونەگرتنی مێژووی کورد و خەبات و قوربانیدانی لەلایەن هیچ کەس و لایەنێکەوە، ئەمەش بەڵگەی لێبراوی ئەوەیە کە جگە لە بەرژەوەندی هیچ ئیدعایەکی تر لەبابەتی مافی مرۆڤ و حەقی گەلان لەدیاریکردنی مافی چارەنوسی خۆی لە هیچ کوێیەك ناخوات ئەگەر مەنتقی هێز و بەرژەوەندی لە پشتیەوە نەبێت . ئەمەش ئەو پەیوەندیە ئەخلاقی و مێژووە هاوبەشەی نێوان کورد و شیعەی پچراند کە لەدرەئەنجامی ئازار و مەینەتیەکانی دەستی دەسەڵاتەکانی عیراق چەشتبونی و، لەمەودوا دەکریت کورد دەست بۆ هەموو شتێکی سیاسی رووت ببات .

5- جەمسەربەندی ناوچەکە و پەیوەندیەکانی وڵاتان لەمەر پێشهاتەکان و وەزعی سوریا و بەهانەی مانەوەی داعش.

ئەمما ریفراندۆم و سەرکەوتنی یان شکستهێنانی، ئەمە قسەی زۆر هەڵدەگرێت و دەکرێت بە بیرێکی قووڵەوە لێیبروانین و بەدوور لەکاردانەوەکان لە مەر هەر کاریگەریەکی شکستی کاتی هەنگاوی یەکەمی ریفراندۆم قسەی لەسەر بکەین:

1-ریفراندۆم و داواکاری گەل و بەشداری و دەنگدان لەمەر سەربەخۆیی خۆی لە خۆیدا سەرکەوتنێکی گەورەیە و وەلا نانی شیعارگەلێکە کە تەنها شەتەکدان و بەستنەوەی کورد بە ناوەندەکانی ئەم وڵاتانەی کە کورد بەزۆر لکێندراوە پێوە دوپات دەکاتەوە.

2-ریفراندۆم و دەنگی رەهای خەڵك وەك ئەستێرەیەکی پرشنگدار لە مێژووی گەلی کوردستاندا دەبوژێتەوە و بەردەوام هانی خەڵکە دڵسۆزەکە بۆ سەربەخۆیی دەدات و رێگریە کاتیەکە لە کاتی

دیاریکراوی خۆیدا وەلادەنرێت قۆناغی سەربەخۆیی کوردستان و خەبات لەوپێناوەدا بە گورتینەوە دیتەوە سەر ڕێچکەی خۆی فیدراڵیزم و حوکمی زاتی ئێکسپایربونی واقعی خۆیان رادەگەینن و داواکردنی سەربەخۆیی دەبیتە شیعاری سەرەکی هەمووان .

3-ریفراندۆم و دەنگی رەهای خەڵك دەبێتە بەڵگەنامە و دیوکۆمێنتێکی حازر بەدەست لەهەر گۆرانکاریەك و گفتوگۆیەك لە هەر شوێنێكی ئەم کوردستانە بێتە ئاراوە .

4- لێدانی ریفراندۆم لەلایەن هێزە نێوخۆیی و دەرەکیەکانەوە ڵیدانێکە لە پشتەوە بەر کورد کەوتووە و پاڵی پێوەدەنێت بۆ چوونە پێشەوە و لێدانێکی ئەوەندە بەهێزە کە بەرگە گرتنی چەندین جار کورد بەهێزتر دەکات، لەبەر ئەوەی تەنها مانەوەی بەم لێدانە خۆی لە خۆیدا بەهێزبونە لە پێناو بەدەستهێنانی ئامانج گەلێکهی گەورە و لە پێشەوەیاندا سەربەخۆیی کوردستانە .

5- بەم ریفراندۆمە هێزی نێوخۆی تەسك بین دەرکەوت و خەڵکێك کە تەنها لە ئاست رکابەری کار دەکات ریسوا بوو، ئەمە بەدەر لەو دڵسۆزانەی کە لەبەرچاوگرتنی باری نالەباری جیهانی و ناوچەیی و نێوخۆیی پاڵنەریان بوو بۆ هەڵوێستی سەلبیان و بە بەهانە دەیانهێنایەوە و ترسیان لەدەرئەنجامەکانی بوو.

بۆیە" ریفراندۆم گەلی کوردی خستە قۆناغێکەوە کە بەهیچ کەس وهێزێك ناگەڕێتەوە پێش پرسەکە، هەرچەند هێز و توانای عەسکەری و سیاسی بەکار بێت لەدژی و ناوچەیك لێرە و شارێك لەوێ داگیر بکات، واتە ئەگەر حوکمی زاتی قۆناغێك کوردستانی بردە پێشەوە و دوای ئەوە قۆناغی فیدراڵی هات و بەروپێشتر چووین، ئەمڕۆ بە ریفراندۆم چوینە قۆناغیتایبەتی سەربەخۆییەوە و لە کات و ئان و ساتی دیاریکراوی لەباری خۆیدا هەرچەند دەرنگیش بێت هەنگاوی یەکەمی جێبەجێ دەکرێت و لەو کاتەدا کەس ناتوانێت بەری لێبگرێت . ئەوەی گرنگە ئەم قۆناغە بە نسکۆی عەسکەری نامرێت و ریفراندۆم بە زیندویی دەمێنێتەوە و خەڵك دەزانێت کە پرسەکە بۆ میلەتە و کەس بۆی نیە بیکاتە موڵکی خۆی .

ئەوەی پێویستە، گرنگترین هەنگاوی کاتی لەم کات و قۆناغەدا بنرێت:

1-لەخۆگرتن و ئیستیعابکردنی ئەم نیمچە نسکۆیە و نەهێشتنی تۆڵەسەندنەوەیە لە یەکتر و پەند وەرگتنە لە وەزعەکە و وەلانانی ناکۆکی و رق و کینەکانە بە هەموو شێوەیەك و لە لایەن هەموو لایەن وکەسێکەوە .

2- نەهێشتنی دووبەرەکی لە نێوان بەرەی نەخێر و بەڵێ یەو دەبێت

کار لەسەر ئەوە بکرێت کە هێشتنەوەی حساب وکتاب بۆ ویژدانی خەڵك خۆی کە چۆن لێی دەروانێت بهێڵرێتەوە .

3- هەوڵی یەکخستن و رێکخستن و ململانێی شارستانی بدرێت و دامودەزگاکان بە عەقڵانیەت و لەکات وئان و ساتی خۆیدا رێکبخرێن.

4- لە قۆناغی دوای ریفرانۆم ساردنەبینەوە و لە ئە مرۆوە هەڵەکان لەبەرچاو بگرین و تاکە رێگەی هەوڵی نێوخۆیی و دەرەکی بدرێت بۆ دووبارە زەمینە سازی بۆ پاش ریفراندۆم و چۆنێتی بەدەستهێنێنانی ئەو پێویستیانەی کە لەم کاتەدا لەئارادانەبون و فەراهەم نین .

5- جەخت کردن لەسەر یەکێتی خاکی کوردستان و یەکگرتوویی و نەهێشتنی سەرکەوتنی دوژمنان لەپەرتکردنی کوردستان و فەرزکردنی دوو ئیدارەیی یان هەر بۆچونێکی دوژمنان لە کوردستان .

بەم هەنگاوانە نەك هەر برینەکە سارێژ دەبێتەو ەبەڵکو کەشێکی ئەوتۆ دەخوڵقێت کە ریفرانۆم و پرسەکە بە درەوشاوەیی لەبەر چاوان بێت لە هەر جموجولێکی سیاسی لەبەرچاو بگیرێت و لە هەر کاتێکی گونجاودا لە سەر زەمینەی لەبارتر دەتوانرێت ئامانجەکە بە ئاسانی بپێکرێت جا هەر کەسێك سەرێك و سەرکردایەتی کوردستان بێت با ببێت.